

Archeologisch vooronderzoek te Maarkedal (Schorisse) - Zottegemstraat

Definitieve rapportage van de bekomen resultaten.

De Vriendt, B.

AS - Rapportage 2009 - 17

Opdrachtgever:
Aquafin NV
Dijkstraat 8
2630 Aartselaar

Opgraving ☐

Prospectie ☒

Vergunningsnummer: 2009/199

Datum aanvraag: 30/06/2009

Naam aanvrager: Ben De Vriendt

Naam site: Maarkedal, Zottegemstraat 32

© 2009

Archaeological Solutions bvba, Lange Nieuwstraat 42, 2800 Mechelen

Lay-out: Herman De Winter

Foto's: Archaeological Solutions (tenzij anders vermeld)

Tekeningen: Archaeological Solutions (tenzij anders vermeld)

Alle rechten voorbehouden. Niets uit deze uitgave mag worden verveelvoudigd en/of openbaar gemaakt worden door middel van druk, fotocopie, microfilm of op welke wijze ook, zonder voorafgaandelijke schriftelijke toestemming van de uitgever.

Copyright reserved. No part of this publication may be reproduced in any form, by print, photoprint, microfilm or any other means without the permission from the publisher.

Voor inhoud en strekking van ondertekende artikels zijn de auteurs zelf verantwoordelijk.

Inhoudstafel

1.	Inleiding	4
2.	Doel van het onderzoek	6
3.	Onderzoeksmethode	6
4.	Landschappelijke en bodemkundige situering	7
5.	Onderzoeksresultaten	8
5.1	Bureaustudie	8
	CAI	8
5.2	Veldwerk	9
	Proefsleuven 1 en 2	9
6.	Conclusie	9
7.	Dankwoord	10
8.	Literatuur	10
9.	Bijlagen	11

---

1. Inleiding

Op vraag van het Agentschap R-O Vlaanderen - Entiteit Onroerend Erfgoed werd in opdracht van Aquafin NV. op 13 juli 2009 een archeologisch vooronderzoek, zijnde een verkennende prospectie met ingreep in de bodem (dossiernummer vergunning: 2009/199), uitgevoerd door projectbureau 'Archaeological Solutions' binnen het projectgebied van een kleinschalig RWZI gelegen aan de Zottegemstraat te Schorisse (Maarkedal). Het terrein situeert zich in de huidige dorpskern van Schorisse en grenst aan de Molenbeek (cfr. Afbeelding 1).

De ernstige bedreiging die de vooropgestelde werken en het daarmee samenhangende grondverzet vormen tegenover het mogelijk aanwezige archeologische erfgoed, zijn immers van die aard dat geadviseerd werd door het Agentschap R-O Vlaanderen - Entiteit Onroerend Erfgoed dat een archeologisch vooronderzoek wenselijk was. Vermits aan de overzijde van de Molenbeek een Romeinse site gekend is (CAI 500136), achtte het Agentschap RO Vlaanderen Onroerend Erfgoed een prospectie met ingreep in de bodem noodzakelijk.

De te onderzoeken zone werd bovendien nooit archeologisch onderzocht en bijgevolg is zijn archeologische potentie alsnog onbekend. Het hier voorgestelde vooronderzoek was dan ook een aangewezen mogelijkheid om het projectgebied archeologisch te evalueren, teneinde het ongekende archeologisch erfgoed te detecteren, af te lijnen en te registreren.

De werken (aanleg van een RWZI) -die worden uitgevoerd door Aquafin nv.- spitsen zich toe op de percelen die kadastraal bekend zijn als Maarkedal (Schorisse) 4° Afdeling Sectie C, Percelen nr 138 A. Het plangebied heeft een totale oppervlakte van ca 0,34 ha en stond braak. De gronden waren op het moment van het onderzoek in bezit van Aquafin nv. Het betredingsrecht van bovenstaande percelen vormde dan ook geen enkel probleem.

Het vooronderzoek werd uitgevoerd door projectarcheoloog Ben De Vriendt en archeoloog Dieter Verwerft, beide in dienst van het projectbureau Archaeological Solutions BVBA. De begeleiding en bijkomende advisering gebeurde door mevr. Annick Arts van het Agentschap R-O Vlaanderen - Entiteit Onroerend Erfgoed. Het mechanische graafwerk werd verzorgd door Jero Ltd. De rapportage vond plaats van 14-15 juli 2009. De opmeting van de proefsleuven, en het opstellen van de georeferentieplannen werd eveneens uitgevoerd door Archaeological Solutions BVBA. De aangemaakte georeferentieplannen zijn opgenomen als bijlage bij dit rapport, waarbij de plannen de exacte ligging van de proefsleuven met spoor aanduidingen weergeven. Tevens werd gezorgd voor de aanduiding van de geplaatste wandprofielen (cfr. infra), en de exacte diepteligging van de sleuven inclusief grondsporen t.o.v. het Oostends Peil: TAW (cfr. infra).

Afbeelding 1 Locatie plangebied aan Zottegemstraat te Maarkedal (Bron: Geo-Vlaanderen)

Administratieve gegevens

Gemeente : Maarkedal
Plaats : Schorisse Zottegemstraat
Provincie : Oost Vlaanderen
Opdrachtgever : Aquafin nv.
Uitvoerder : Projectbureau Archaeological Solutions
Bevoegd gezag : Agentschap R-O Vlaanderen - Entiteit Onroerend Erfgoed
mevr. Annick Arts
Gemeentecode : MAA-08-ZOT
Administratief nummer opgravingsvergunning:

2008/199 : prospectie met ingreep in de bodem t.a.v.
dhr. Ben De Vriendt
2008/199(2): archeologische controle met een
metaaldetector t.a.v. dhr. Ben De Vriendt

Locatie onderzoeksgebied :

Gebied gelegen in de huidige dorpskern van Schorisse
(deelgemeente van Maarkedal)

Omvang Plangebied : 0,34 ha

Kadastrale gegevens : Maarkedal (Schorisse) 4° Afdeling Sectie C, Percelen
nr(s): 138 A

Periode : Romeins?

Complextype : Activiteitenzones

Hoogte maaiveld t.o.v. Oostends Peil : ca. 36 + TAW

Beheer en plaats documentatie :

Projectbureau Archaeological Solutions,
Lange Nieuwstraat 42, 2800 Mechelen
(met digitale evenals analoge copies aan
Aquafin NV, Agentschap R-O Vlaanderen,
en de CAI te Brussel)

(meer specifiek: volledig uitgewerkte rapportage met bijhorende bijlage's)

Beheer en plaats vondsten (vanaf uiterlijk 01/01/2010):

Aquafin nv.
Dijkstraat 8
2630 Aartselaar

2. Doel van het onderzoek

Het doel van het onderzoeksproject was om het plangebied, welke aan een intensief grondverzet zal worden onderworpen, in eerste instantie archeologisch te evalueren m.a.w. door archeologische sites te detecteren, af te lijnen en ze samen met eventuele vondsten te registreren, teneinde de noodzaak voor- en concrete aanbevelingen m.b.t eventueel archeologisch vervolgonderzoek te kunnen formuleren. Dit laatste in samenspraak met het Agentschap R-O Vlaanderen - Entiteit Onroerend Erfgoed.

3. Onderzoeksmethode

Om het gebied te evalueren luidde het advies van het Agentschap R-O Vlaanderen - Entiteit Onroerend Erfgoed dat minimum 15% van het plangebied diende te worden onderzocht op de aanwezigheid van (al dan niet) intacte archeologische waarden.

De proefsleuven worden aangelegd ononderbroken en parallel met elkaar met een maximale tussenafstand van 15m en zijn minimaal 2 m breed (methode continue sleuven). Het schavenderwijs verdiepen van de proefsleuven gebeurde middels inzet van een graafmachine op rupsen met een platte graafbak met een bakbreedte van 1,8 m. Teneinde de sporen in het archeologische vlak te kunnen waarnemen en evalueren, werden de te onderzoeken sleuven -na machinale aanleg- indien nodig manueel opgeschaafd en onderzocht.

De sleuven worden -indien de aanwezigheid van sporen daar aanleiding toe geeft-aangevuld met 'kijkvensters' (grootte: 10 x 10 m), op het terrein zelf te bepalen door de vergunninghoudende archeoloog en indien mogelijk in overleg met de erfgoedconsulent van het Agentschap R-O Vlaanderen Onroerend Erfgoed, in functie van een betere inschatting van de sporendichtheid. De aanleg van kijkvensters wordt als een onvoorziene kost (10% van de totaalsom: zie meetstaat) beschouwd.

Tijdens de werkzaamheden werd erop toegezien dat de kraan niet over het vrijgelegde archeologische niveau reed, om zo het verstoren van eventuele archeologische sporen te voorkomen.

Alle aangetroffen sporen werden opgeschoond, qua aard, samenstelling en kleur beschreven (cfr. Bijlage I: Sporenlijst), en ingemeten met total station (X-, Y- en Z-coördinaten; de hoogte t.o.v. het Oostends Peil: TAW; Gegeorefereerde overzichtsplannen in Bijlage V). Alle relevante sporen werden hierbij gefotografeerd (cfr. Bijlage III: Fotolijst); gebeurlijke vondsten in het vlak werden geregistreerd en waar nodig gekoppeld aan grondsporen (cfr. Bijlage II: Vondstenlijst).

Met het oog op het geven van een deskundig advies, behoorde het nemen van een foto van ieder opgeschoond wandprofiel, waarbij voor een accurate beschrijving van ieder profiel werd gezorgd (cfr. Bijlage IV: Profielen). In totaal werden 2 wandprofielen gedurende het vooronderzoek gefotografeerd en bodemkundig beschreven. Op deze manier kon een uitspraak worden gedaan inzake de bodemopbouw en de -al dan niet vastgestelde- verstoringsgraad van het plangebied. Hierbij werd tevens voor een optimale spreiding van de geïnventariseerde wandprofielen gezorgd, en voor een stratigrafische benadering van de aangetroffen sporen. Tevens werd de exacte positie van deze wandprofielen gegeorefereerd ingemeten (cfr. Bijlage V: Gegeorefereerde overzichtsplannen). Profiel 1 bevond zich in proefsleuf 1, profiel 2 in proefsleuf 2

Uiteindelijk werden 2 parallelle proefsleuven, met een gemiddelde breedte van 3 m, op het volledige plangebied aangelegd (cfr. Bijlage V: Gegeorefereerde overzichtsplannen).

Lengte van de proefsleuven

Proefsleuf 1: $78 \text{ m} \times 3 = 234 \text{ m}^2$

Proefsleuf 2: $74 \text{ m} \times 3 = 222 \text{ m}^2$

Op deze wijze komt de totaal onderzochte oppervlakte op ca. 456 m² te liggen, dit is 13,4 % van de totale opgegeven oppervlakte (0,34 ha) van het plangebied.

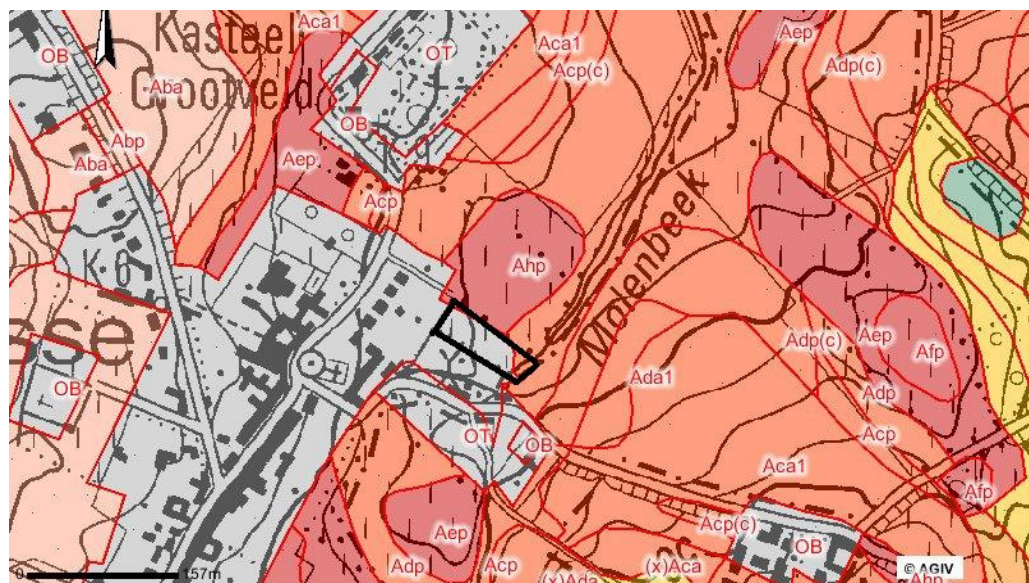
4. Landschappelijke en bodemkundige situering

Schorisse vormt een deelgemeente van Maarkedal en behoort tot de Vlaamse Ardennen. Dit gebied ontleent de benaming 'Vlaamse Ardennen' aan de soms indrukwekkende hoogteverschillen en dicht beboste heuveltoppen. Het natuurlandschap is ontstaan door erosie van de naar het noordoosten afhellende lagen van de tertiaire ondergrond. Ten gevolge van beekerosie is het sterk gecompartmenteerd. ¹

Het onderzoek werd uitgevoerd ten oosten van de Zottegemstraat en ten westen van de Molenbeek.

Het projectgebied bevindt zich in de vallei, die werd gevormd door de Molenbeek en heeft een gemiddelde hoogte van 36 m + TAW.

De Molenbeek vertoont hier een assymetrisch dwarsprofiel. De dalwand die op het westen gericht is vertoont de flauwste helling tot een hoogte van ca. 50 m + TAW. De helling ten oosten van de Molenbeek is steiler en omvat onder andere de Foreest, waarvan de top zich op ongeveer 100 m + TAW bevindt. Op deze helling komen ook enkele bronnen voor.

Afbeelding 2 bodemkaart + topografische kaart

¹ Gysels H., *De landschappen van Vlaanderen en Zuidelijk Nederland*, 1993, p 126

Volgens de bodemkaart komen er binnen de grenzen van het onderzoeksgebied twee bodemtypes voor:

Acp : Matig natte leembodem zonder profiel

Ahp : Natte leembodem zonder profiel

Bij het proefsleuvenonderzoek werden twee profielen geplaatst met een optimale spreiding om zodoende een goed beeld te krijgen van de bodemopbouw en de eventuele verstoringsgraad binnen de grenzen van het plangebied.

De bodemopbouw stemt niet helemaal overeen met de bodemtypes, aangeduid op de bodemkaart.

Profiel 2 is representatief voor het grootste gedeelte van het terrein. De A horizont is zo'n 20 cm dik. Hieronder bevindt zich een 30 cm dikke geelbruine textuur B Horizont. De C horizont bevindt zich zo'n 50 cm beneden maaiveld en bestaat uit zware, geelbruine leem, met witte en grijze stippen. Naar het begin toe van sleuven 1 en 2 neigt de C horizont naar klei.

Afbeelding 3 Profiel 2 (sleuf 2)

5. Onderzoeksresultaten

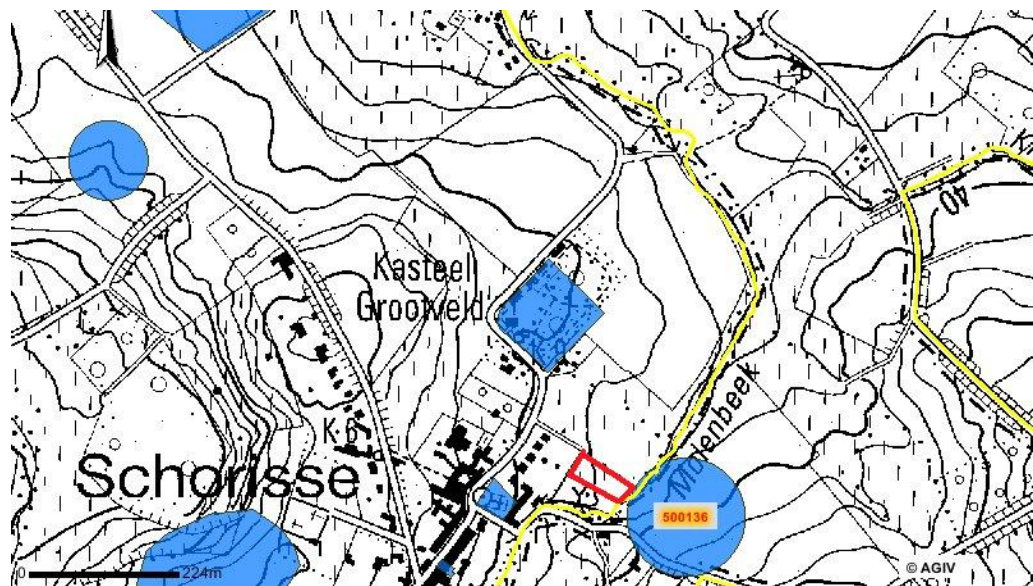
5.1 Bureaustudie

CAI

Het project gebied bevindt zich net ten westen, aan de overzijde van de Molenbeek, van CAI locatienummer 500136. Deze locatie vermeldt een vermoedelijke Romeinse villa. Tijdens een veldprospectie in 1974 werden enkele wandscherven van dolia en kookpotten en een concentratie bouw materiaal, waaronder dakpannen en glauconiet-houdende ijzerzandsteen, aangetroffen.

Afbeelding 4: uitsnede van de CAI, met aanduiding van het projectgebied

5.2 Veldwerk

Proefsleuven 1 en 2

Op het terrein werden 2 parallelle continue sleuven aangelegd met een gemiddelde breedte van 3 m.

Algemeen kenmerkt het archeologische niveau (C-horizont) zich met een geelbruine kleur met lichtere grijze en witte stippen. Het vlak vertoont nagenoeg geen bioturbatiesporen. De C-horizont bestaat uit zware leem die, naar het begin van sleuven 1 en 2 toe, overgaat in klei.

Het terrein bleek arm te zijn aan sporen, wel werden enkele kleine scherfjes, waaronder Terra Nigra aardewerk (50 v Chr- 100 n Chr)² en een wandfragment dikwandig handgevormd aardewerk (geglad) te vermelden vallen, aangetroffen als losse vondsten ter hoogte van sector 2 in sleuf 2.

Het betreft hier evenwel dermate kleine fragmenten, dat nauwkeurig uitspraken aangaande typologie en datering uitblijven.

6. Conclusie

Het archeologische vooronderzoek sluit min of meer aan met de vooropgestelde verwachtingen. Er werd Romeins materiaal aangetroffen, wat de hypothese van een nabijgelegen villa versterkt.

² Terra Nigra valt onder het Romeins gedraaid aardewerk, maar is van Noord Gallische productie. De naam is afkomstig van de kleur, het is namelijk zwarte of grijze reduceerd gebakken aardewerk en heeft een meestal glanzende buitenkant, hoewel die zelden bewaard is na verblijf in de bodem.

Deze bevindt zich evenwel niet binnen de grenzen van het projectgebied, er werd immers geen enkel spoor aangetroffen. Een vervolgonderzoek lijkt dan ook niet nodig.

Vermoed kan worden dat sporen van een eventuele villa op de nabijgelegen hogere gronden kunnen opduiken.

7. Dankwoord

Graag wensen we Aquafin NV. te danken voor het vertrouwen dat het als opdrachtgever in projectbureau 'Archaeological Solutions' stelt.

Verder wensen we de firma Jero Ltd te danken voor de goede samenwerking op het terrein.

8. Literatuur

- Gysels H., *De landschappen van Vlaanderen en Zuidelijk Nederland*, 1993, 398 p
  - www.archeoweb.gent.be
-

9. Bijlagen

Bijlage 1 : Fotolijst

Projectnaam: Maarkedal- Zottegemstraat		Plaats: Schorisse	Controle:
Projectnummer: AS-09-17		Gemeente: Maarkedal	
Projectcode: MAA-09-ZOT		Toponiem:	
Jaar: 2009			

Fotonummer	Sleuf	Vlak	Spoor	Richting	Profiel	Coupe	Aantal	Datum	Opmerkingen
1	1						1	13/07/09	SECTOR 1
2	1						1	13/07/09	SECTOR 2
3	2						2	13/07/09	SECTOR 1
4	2						2	13/07/09	SECTOR 2
5	1				PROFIEL 1		2	13/07/09	
6	2				PROFIEL 2		1	13/07/09	

Bijlage 2: Vondstenlijst

Projectnaam: Maarkedal Zottegemstraat			Plaats: Schorisse		controle:
Projectnummer: AS-09-17			Gemeente: Maarkedal		
Projectcode: MAA-09-ZOT		Jaar: 2009	Toponiem:		

Vondstnummer	Sleuf	Spoor	Materiaal	Datering	Determinatie
1	2	LV SE 2	KER	Romeins	enkele kleine wand- en randfragmenten terra nigra AW, wandfragment

Handgevormd AW (dikwandig en geglad)

Legende:	
AW:	aardewerk
BK:	baksteen
BOT:	bot
BOUW:	bouwelement
HK:	houtskool
HT:	hout
KER:	keramiek
MET:	metaal
NM:	natuurlijk materiaal
NS:	natuursteen

Bijlage 3: Profielen

Bijlage 4: Overzichtsplan

